
THE WORLD OF SHABBAT: פיקוח נפש

NOVEMBER 6, 2022
YU TORAH MITZION KOLLEL
פי' וירא תשפ"ג

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכח סעיף ב (1)

מי שיש לו חולי של סכנה, (ד) ב מצוה לחלל עליו את השבת; (ה) והזריז, הרי זה משובח; (ו) א ב' (והשואל, הרי זה ב' שופך דמים

משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכח סעיף ב (2)

והשואל וכו' - פי' אותו האיש שהוא מתחסד וירא לחלל שבת בחולה כזה כ"א ע"י מורה הרי הוא שופך דמים שבעוד שהוא הולך לשאול יחלש החולה יותר ויוכל להסתכן והרי הכתוב אומר לא תעמוד וגו' ובירושלמי איתא הנשאל הרי זה מגונה פי' משום שהתלמיד חכם במקומו היה לו לדרוש בפרקא לכל כדי שידעו כל העם ולא יצטרכו לשאלו ואם החולה בעצמו מתיירא שיעברו עליו את השבת כופין אותו ומדברים על לבו שהוא חסידות של שטות [רדב"ז]:

גמ' יומא פה. (3)

באפיו^ט וכבר היה ר' ישמעאל ורבי עקיבא ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך ולוי^ס הסדר ורבי ישמעאל בנו של רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן נשאלה שאלה זו בפניהם מניין לפקוח נפש שדוחה את השבת נענה ר' ישמעאל ואמר אם במחלת ימצא הגנב ומה זה שספק על ממון בא ספק על נפשות בא^ט ושפיכות דמים מטמא את הארץ וגורם לשכינה שתסתלק מישראל ניתן להצילו בנפשו ק"ו לפקוח נפש שדוחה את השבת נענה ר"ע ואמר^ט וכי יזיד איש על רעהו וגו' מעם מזבחי תקחנו למות מעם מזבחי ולא מעל מזבחי ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא להמית

אשר אני שוכן במוכה הא אם תטמאו
אני שוכן וגבי רוחא כתיב^ט: מעם
מזבחי. אם כהן הוא שנה לעבוד
עבודה: ולא מעל מזבחי. ° אם
התחיל בעבודה אין מפסיק לנה
לידון אלא משלים עבודתו:
אבל

יום הכיפורים פרק שמיני יומא

פה:

עין מושפא גי מצוה

פה א מיי פיה מהלסט...
מזהב הלכה ג:
ב ב ג מיי פיה מהלסה...
א:
פ ז ד ה מיי פיה פיה...
הלכה ט ו פ פיה פיה...
מהו ח מיי פיה מהלסה...
שנתגה הלכה ט:
ז (מיי פיה מהלסה...
מזהב הלכה ג:

עם התשובה אין בפני עצמה לא נימא דלא ברבי...
מלי לשנויי מיתה ויה"כ מכפרות עם המשוה על כל עבירות...
שבתורה אבל בלא משונה יש עבירות שאין מכפרות עליהן כגון...
פורק עול ומגלה פנים ומיפר צדית ויש לומר דשפיר טפי משני אי...
נמי י"ל דומיא דסיפא דקתני ועל...
הממרות הוא תולה עד שיבא יה"כ...
ויכפר דהיא בכל עבירה אירי...
דאזנה מכפרת בלא יה"כ הי"ג יושא:
חויין מפורק עוי. בסוף פ"ק...
דשנעוה (דף ג.) נפקא ליה...
מקרא כי דבר ה' בזה זה הפורק...
עול ומגלה פנים צתורה ואת מלותו...
פטר זה המפר צדית צטר הכרת...
מכרת הכרת לפני יוס הפפורים...
מכרת לאחר יה"כ יכול אפילו עשה...
משונה פ"ל עונה בה לא אמרתי...
אלא זמן שעונה בה והקשה...
הרב רבי יעקב מאורו"ק"ש ז"ל...
אמאי

אבל להחיות אפילו מעל מזבחי ומה זה...
שספק יש ממש בדבריו ספק אין ממש בדבריו...
ועבודה דוחה שבת קל וחומר לפקוח נפש...
שדוחה את השבת נענה רבי אלעזר ואמר...
ומה מילה שהיא אחד ממאתים וארבעים...
ושמונה איברים שבאדם דוחה את השבת...
קל וחומר לכל גופו שדוחה את השבת רבי...
יוכי בר יהודה אומר יאת שבתותי תשמורו...
יכול לכל ת"ל א"ך חלק רבי יונתן בן יוסף...
אומר רבי הורש"ה ר"מ היא מסורה בידכם...
ולא אתם מסורים ביה"ר שמעון בן מנסיא...
אומר ושמור בני ישראל את השבת אמרה...
תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור...
שבתות הרבה א"ר יהודה אמר שמואל אי הואי התם הוה אמינא דידי...
עדיפא מדידהו והוה בהם ולא שימות בהם אמר רבא...
לכולהו אית להו פירכא בר מרשמואל דלית ליה פירכא דר'...
ישמעאל דילמא כדבא דאמר רבא מאי מעמא...
דמחחרת חזקה אין אדם מעמיד עצמו על ממונו...
והאי מידע ידע דקאי לאפיה ואמר אי קאי...
לאפאי קטילנא ליה והתורה אמרה בא להרוגך...
השכם בידכם ודאי ספק מנגל' דר' עקיבא נמי...
דילמא כדאבוי דאמר אבוי מסרנין ליה זוגא...
דרבנן לידע אם ב' דאי לית ליה פירכא אמר רבינא...
ואיתימא רב נחמן בר יצחק טבא חדא...
פלפלתא חריפא ממלא צנא דקר: בתנ"י הטאת ואשם ודאי...
מכפרין אמיתה ויה"כ מכפרין עם

מסורת הש"ס

אבל להחיות. כגון שידע ללמד זכות על אדם שנדון צ"ד...
ועבודה. המורה שדוחה את השבת מפסיקה להלכת נפש...
והיא עיקון אחד מאצטרו של אדם דוחה את השבת לפי שחיבין...
עליה כרת לאחר זמן כך שגויה במספתא דשבת (א): יכול לכל...
אפי לשיטת נפש: ושמרו בני ישראל את...
השבת. כדי לעשות שבתות אחרות...
הסורה גזטת וז בקיוס שמינת שבתות...
הרבה: אין אדם מעמיד את עצמו...
מלהליל את ממונו מד גבז והאי...
גבז דלמי במחמת מידע ידע דקאי...
בעל הצדע באפיה ודעפתא דהכי...
אתא דמיינר אמר כי קאי לאפאי...
קטילנא ליה ואין זה ספק נפשות אלא...
ודאי נפשות והמורה אמרה לו כאן...
אחרי שצא להרוגך השכם להורגו:...
דאמר אבוי בצנהדרין (דף מג.) על...
היולא לייסכל ואמר שי לי זכות ללמד...
על עצמי דקתני התם מחויין אותו...
אפילו ארבע וחמש פעמים ובלעד...
שיהא ממש בדבריו והיוני בה מנא...
דעיו ואמר אבוי מסרנין ליה זוגא...
דרבנן שמונין אותו עד צית הסקילה...
ואם אמר יש לי ללמד זכות על עצמי...
ישמענו אלו חס יש ממש בדבריו...
חס לאו והכי נמי גזי כהן העובד...
איכא למימר נמי דהכי עבדי ליה:...
ואשכחן. מהכח לדודאי פיקוח...
נפש מחללין אבל ספק לא שמעיין...
מינה וטולשו נמי כגון אך חלק...
איכא למימר דודאי פיקוח נפש...
קא מנעט ולא ספק וכן ולא אתם...
מחויין דודאי זוגא ומי ידאי ינו

הגהות הב"ח

(א) ב"י זוגא דרבנן לידע...
חס יש ממש בדבריו:...
(ב) שם ודמחיל לית ליה...
פירכא פ"ל ותי' ודאי...
נמחק: (ג) ש"י דיה ומה...
מילה וכו' במספתא דשבת...
ב"י פ"ו ע"ש: (ד) ש"י...
דאיה ואשכחן סי' סמורין...
כדא למו וק חלל עליו...
פ"ל וזכית ודאי נמחק:...
(ה) ד"ה הטלת כר מנא...
קרבן הדין ואח"כ מה"ד...
בכל חטאותיהם לפני ה'...
תהווין ולא חטאותיהם...
היו ידאיה

ר"ן יומא ג: באילפס (4)

בקיפין מאכילין אותם בתחילתו דבר הבריא לו וכפי האורג לו כמו שאמר הרופאים ואין מדקדקין עליו להאכילו הקל הקל: ובתוב בהלכות גדולות אשה עוברה דידעינן דלוי לא אכלה מחתקק ולדה אע"ג דאמרינן ספק בן קיימא ספק כפל הוא שפיר דמי למיתן לה וכחב הרמב"ן ז"ל דמדקאמור משום סכנת ולד משמע דאפילו ליכא למיחש לדידה מחללין והיינו דגרסינן בשלהי פ"ק דערכין (דף ז.) אמר רב נחמן אמר שמואל האשה שישבה על המשבר ומתה בשבת מביאין סכין ומקריעין את כריסה ומוציאין את הולד פשיטא מאי עביד מחתך צטר בעלמא הוא אמר רבא לא נלכה אלא להביא סכין דרך רשות הרבים מאי קמ"ל דמספיקא מחללין שבתא תנינא ספק חי ספק מת ספק עכו"ם ספק ישראל מפקחין מ"ד התם הוא דה"ל חזקה דחיותא אבל הכא דלא ה"ל חזקה דחיותא מעיקרא אימא לא קמ"ל ואע"ג דתמן [אהלות ספ"ז] האשה המקשה לילד מביאין סכין ומחטכין אותו אבר אבר יאל ראשו אינו עוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש דאלמא מעיקרא לית ביה משום הלל נפשות ותנן גבי טיטק בן יוס אחד [גדה מד.] וההורגו חייב ודוקא בן יוס דמהיך עובר לא וקרא נמי כתיב דמשלס דמי וולדות אפי"ה לענין שאירת מלות מחללין עליו אמרה תורה חלל עליו שבת אחת שמתה הוא כילוד ולא כירך אמו הוא ולאו דדידה תלי אלא חי היא וולדת נענלה בפניו אלא דלא הוה ליה חזקה המשבר טעמא אחרינא הוא דכיון שמתה הוא כילוד ולא כירך אמו הוא ולאו דדידה תלי אלא חי היא וולדת נענלה בפניו אלא דלא הוה ליה חזקה דחיותא אלו דבריו ז"ל בספר תורת האדם ואין לריך לכל הדקדוקין הללו הלא לנו משפחה סכנת עוברי בלא סכנת עוברת ואלו סכנת עובר בלא סכנת עוברת דמפלת בחזקת סכנה היא וכן פרש"י ז"ל דאם אינה אוכלת שניהם מסוכנים: דר"י מנ"ל ונלווי מריות ואחריות דמות וכו' דריבא

בית יוסף אורח חיים סימן שו (5)

נשאל הרשב"א על אחד ששלחו לו בשבת שהוציאו בתו בחזקה מביתו על ידי ישראל משומד להוציאה מכלל ישראל אם ישים לדרך פעמיו בשבת פן יפחידוה ותשתמד אם מותר לילך אפילו חוץ לשלשה פרסאות למאן דאמר (ירושלמי עירובין פ"ג סוף ה"ד) דתחום שלשה פרסאות דאורייתא ואפילו להביא חותם מצד המלכות מי דחינן מספק זו את השבת כדדחינן בספק נפשות והשיב הדבר צריך תלמוד ומכל מקום כך דעתי נוטה שאין דוחין שבת על הצלה מהעבירות לפי שאמרו (שבת ד.) אין אומרין לאדם עמוד וחטוא בשביל שיזכה חבירך ואפילו איסור זוטא לא שרינן ליה כדי להציל חבירו מאיסורא רבה דעד כאן לא אמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין לב:) ניחא ליה לחבר דליעביד איסורא זוטא כי היכי דלא ליעביד עם הארץ איסורא רבה אלא כשאותו איסור בא לעם הארץ על ידי חבר אבל בענין אחר לא כדמוכח פ"ק דשבת (ו) בבעיא דהדביק פת בתנור (ד.) ועוד צריך תלמוד עד שיעמוד הדבר על בוריו עכ"ל: והתוספות כתבו בפ"ק דשבת (שם ד"ה וכו') בתחלה כדברי הרשב"א ואחר כך הקשו מדתנן (גיטין מא:) מי שחציו עבד וחציו בן חורין כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וקיי"ל (שם לח:) כל המשחרר את עבדו עובר בעשה ותירצו דשאני פריה ורביה דמצוה רבה היא ועוד יש לומר דדוקא היכא שפסע שהדביק פת בתנור סמוך לחשיכה אבל היכא דלא פסע מידי שרי למיעבד איסורא זוטא כי היכי דלא ליעביד חבריה איסורא רבה והוכיחו כן מפרק תמיד נשחט (פסחים נט.) ומפרק בתרא דעירובין (קג:). וכן כתבו בפרק בכל מערבין (לב: ד"ה ולא) ובפרק השולח (גיטין מא: ד"ה כופין) ובפרק קמא דבתרא (יג. ד"ה כופין) ובפרק קמא דחגיגה (ב: ד"ה כופין) ובפסחים פרק האשה (פח: ד"ה כופין). והשתא אם לתירוצא דמצוה רבה הדבר ברור שאין לך מצוה רבה מלהצילה שלא יפחידוה עד שתשתמד ואם לתירוצא דמחלק בין פסע ללא פסע הכא נמי לא פשעה והילכך לחלל עליה את השבת לפקח עליה שרי ומצוה נמי איכא ואי לא בעי למיעבד כ"יפינן ליה כדאשכחן במי שחציו עבד שכופין את רבו כדי שלא יתבטל ממצות פריה ורביה כי רבה היא ואפילו לחלל שבת בדברים האסורים מן התורה נראה דשפיר דמי דלגבי שלא תשתמד ותעבור כל ימיה חילול שבת אמרינן איסורא זוטא הוי. תשלום דינין דשייכי לענין זה יבואו בסימן שאחר זה:

מגן אברהם על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שו סעיף יד (6)

אפילו למ"ד דהוי דאורייתא שרי דלגבי שלא תמר ותעביד כל ימיה חילול שבת הוי זה איסורא זוטא דמוטב לחלל שבת א' כדי שתשמור שבתות הרבה (ב"י)

יומא ו: (7)

הקומאה שהרי זמנו קצוב וקרבו תלוי זו: דחוייה היא זליבור. אף על פי שהקרבו ליבור דוחה אותה בקושי הותרה ולא היתר גמור (6) וכל מה דמלינו להדורי מהדרינן שיעשה צטרה: צטרה: צטרה ציט אצ. שעובד צאומו יוס דכולי עלמא טהורין עבדי תמידים דההוא יומא אע"פ שקרבן ליבור הן: דכל

שכיחא איתמר טומאת המת רב נחמן אמר הותרה היא בציבור ורב ששת אמר "דחוייה היא בציבור היכא דאיכא טמאין וטהורין בההוא בית אב כולי עלמא לא פליגי דטהורין עבדי טמאין לא עבדי כי פליגי לאהדורי ולא תויי טהורין מבית אב אחרינא רב נחמן אמר היתר היא בציבור ולא מהדרינן ורב ששת אמר דחוייה היא בציבור ומהדרינן איכא דאמרי אפי' היכא

גמ' ביצה יז. (8)

מכין מיום טוב לשבת וא"ח לרבי יוחנן דלמר לעיל (דף ז.) טולה פה מותרת פה וקאמר טעמא לעיל משום דליה ליה הכנה וכי פליגי רבי יוחנן אכל הי חנאי ואמוראי דהבא (ג) ורש לומר דהתם מירי צהבנה שעשה צדיס כגון עירובי תחומין ואפי' רבי יוחנן מודה אכל מה שמחיר ר' יוחנן היינו גבי ביצה דהוי הכנה צדי שמיס שעשית מאליה: אי אפרת הוא נאסר וקפחו נאסר

דלמקני שביתה בשבתא לא תגו רבנן ו' אין אופין מיום טוב לחברו באמת אמרו ממלאה אשה כל הקדרה בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת ממלא נחתום חבית של מים אע"פ שאינו צריך אלא לקחתן אחד אבל לאפות אינו אופה אלא מה שצריך לו ר' שמעון בן אלעזר אומר ממלאה אשה כל התנור פת מפני שהפת נאפת יפה בזמן שהתנור מלא אמר רבא הלכה כרבי שמעון בן אלעזר איבעיא להו מי שלא הניח עירובי

שבת היתרו: אין אופין. פת: כפ"א אשה כו. דפד טרחא כגי וכן נחמס לגבי מלי: אב"י אפוח. כל ככר וככר צריכה אפיה ורדיה לעלמה: בזמן שהתנור מלא. שטוריס קטנים היו ומדדיקין פת מפתות ומחן שהוא מלא מתמעט חללו ואין מקום לתמימתו להחפשו והפת נאפת יפה: הוא נאסר. לאפות: וקפחו נאסר. שלא יכו אחרים אופין קמחו שערו שלו: אקעייי כההו. אם כרד

גמ' מנחות סד. (9)

חולא בשבת: שתיים מיתנין כו. לא מני למיפשטה מהא דמינא כפ"ב דפליה (דף ט.) ממלאה אשה קדירה בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת ממלא נחתום חבית של מים אע"פ שאינו צריך אלא לקחתן אחד דבי"ט דקיל לא מיישינן ולא דמי לשבת דלא יתן לדמות והא נמי דשרינן גבי עירובי דאשפון תמימיה להסא חגב אימיה בעירובין (דף טז.) היינו על ידי עובד כוכבים כדפירש שם טקונ' וכן [פירש] ר"ח ואפי' מירי ע"י ישראל יתא דהבא ליכא אלא אסורא דרבנן וצמקוס מילה דהיא גופא דמיא שבת לא גזר: משום

ביחוד במגל אחד ובקופה אחת ובחול בשלשה בשלש קופות ובשלש מגלות והכ"א אחד שבת ואחד חול בשלש קופות ובשלש מגלות מי לא קא"ר חגינא סגן הכהנים התם כיון דאפשר לא טרחינן הכא נמי כיון דאפשר לא טרחינן מנאי דלמא עד כאן לא קא"ר ישמעאל הכא אלא דליכא פרוכמי מילתא אבל התם דאיכא פרוכמי מילתא אימא כרבנן סבירא ליה אי נמי עד כאן לא קא"ר חגינא סגן הכהנים התם דאי בחד אי בשלשה צורך גבוה מיתעביד כהלכתו אבל הכא דלא איתעביד כהלכתו צורך גבוה אימא כרבנן סבירא ליה אלא אמר רב אשי רבי ישמעאל ורבי יוסי אמרו דבר

ולהעד לבי"ד שהרי א"כ מין דעגילי נראה כ"ד נמי ראוהו: אב"י התם. גבי למא דליכא מכשילן לעמיד לאא דזמנן דלא יראה עגילי ורמזו העדים כמו שראינוהו אלו טן ראוהו כ"ד ולא נתלג שבת וליכא מכשיל דלא יחא חדש נקבע כהלכתו: דליכא צורך גבוה. דאינו קרבן ולא יתנה שבת לדמות אותו היום משום דבר אחר: אב"י הכא דאיכא צורך גבוה. דנחמש שמיסא מילתא: וניתנה שבת לדחות. אכל הג' טאין ומנו דנדה משני הג' נדחים נמי אכל ההמש: שהם בשבת ב' הסאות ש"י ציבור. כגון א"י מן שעירי ע"ז ושעירי רגל ששנת שנתן הרגל: דייב

א מה מ"ב מ"ג מ"ד מ"ה מ"ו מ"ז מ"ח מ"ט מ"י מ"יא מ"יב מ"יג מ"יד מ"טו מ"טז מ"יז מ"יח מ"יט מ"כ מ"כא מ"כב מ"כג מ"כד מ"כה מ"כו מ"כז מ"כח מ"כט מ"ל מ"לא מ"לב מ"לג מ"לד מ"לה מ"לו מ"לז מ"לח מ"לט מ"מ מ"מא מ"מב מ"מג מ"מד מ"מה מ"מו מ"מז מ"מח מ"מט מ"נא מ"נב מ"נג מ"נד מ"נה מ"נו מ"נז מ"נח מ"נט מ"סא מ"סב מ"סג מ"סד מ"סה מ"סז מ"סח מ"סט מ"סא מ"סב מ"סג מ"סד מ"סה מ"סז מ"סח מ"סט

זה אפילו קדם והבריא בראשונה בעי רבא חולה שאמדהו לשתי גרוגרות ושתי גרוגרות בשתי עוקצין ושלוש בעוקצין אחת הי מונייהו מיתנין שתיים מיתנין דהווי ליה או דלמא שלש מיתנין דקא מבעטא קצירה פשיטא ש"לש מיתנין דעד

מאז: א"סורא קמייבין. מ"י שמיט טניה למילתיה קמייבין דעדיין לא טדע לו כחשת ראשונה האי לאסורא אכתיך לאו דחוקא דהא מ"י שוגג כסור מותר לעשות הואיל ושל ציטר הוא אלא לשמיטה אסורה אכתיך: בתר בעשה. ואינגלא ללמפרע דשפיר עבד: א"א היינו דרבה ורבא. כלומר למחוייהו מיני דבתר מחשבה אוליך דעד כאן לא פטר רבה אלא כיון דשמיט עטבע מיעוק איכא למימר מחשבתו נמי לחיטוק והוא: א"א היינו פליגיניהו. כלומר לומר פטור ולרבה מיני האי שוחט דעמטא דרבה דפטר לאו משום דשמיט אלא משום דאוליך בתר מעשיו ור"ח אפי' לא שמיט והאי דנקט שמיט לאשמועינן דאפי' שמיט כי העלה דגיס בלא חיתוק מיני: חולה שאמדהו לצרויה. ואם יאכל אחת ירפא: ואפי' בזה אחר זה. דוכן למתא נחכותו פטורין דהורי למתא מקובע: שקי. וצט שהוא מולה ט: דקבבעם קצירה. דאין קולג אלא תלישה אחת:

ר"ן על הרי"ף שם (10)

לפיכך נראה לי ברור דודאי רבויי [שטורא] בשבת מדאורייתא מיתסר ואפי' הכי לא דמי (למזיד דאיכא למימר דאחמיר) רבויי כשיטורא ביום טוב לרבויי שיטורא בשבת שהשבת דחוייה היא איסור חולה ולא הותרה ולפיכך כל שהטיקר מלאכה אסור אף תוספתו כמוהו ומיתסר מדאורייתא.

שפ"א ביצה יז. (11)

שם בגמ' באמת אמרו ממלאה אשה קדירה בשר כו' ע"י בר"ן שמפלפל אי אסור מה"ת להוסיף בקדירה אחת בשבת כשהוא מבשל בשביל חולה והרשב"א כ' דהא רק מדרבנן מדהקילו ביום טוב ותמה הר"ן ע"ז מדבעי במנחות (ס"ד) חולה שאמדהו לב' גרוגרות ויש ב' בשתי עוקצין וג' בעוקץ אחד הי מיתנין והשתא כיון דריבוי בשיעורין אינו אסור אלא מדרבנן ואי אמדהו לגרוגרת אחת ומייתי שלש בעוקץ א' לא עבר אדאורייתא כלל ואילו הביא ב' בשתי עוקצין לוקה וחייב חטאת א"כ פשיטא דשלש מיתנין עכ"ד ע"ש ותמהני על הר"ן דמה דמיון הוא זה ודאי אילו צריך לגרוגרת אחד ומביא שתים לוקה כיון דאין בעוקץ הב' צורך לחולה אבל אילו צריך ב' גרוגרת ויש ב' בעוקץ א' והוא לקח שנים בב' עוקצין נראה דאינו לוקה וכ"ש דאינו חייב חטאת [בשווגג דהא הוי טעה בדבר מצוה ועשה מצוה] כיון דסוף סוף אלו השנים צריכין להחולה ולהיבא איכא לדמויי הך בעיא דהתם כיון דאמדהו לב' ואם הי' ב' בעוקץ א' וב' בב' עוקצים וג' בעוקץ א' לשיטת הרשב"א אם יביא ב' בב' עוקצים או הג' בעוקץ א' בתרווייהו איסורא דרבנן בלבד הוא ומשו"ה אי ליכא ב' בעוקץ א' מיבעיא לן הי עדיף ומסקינן דלמעט בקצירה עדיף כנ"ל וצע"ג על הר"ן בזה:

רמב"ם ה' שבת ב: א-ג (12)

דחוייה היא שבת אצל סכנת נפשות כשאר כל המצות. לפיכך חולה שיש בו סכנה עושין לו כל צרכיו בשבת על פי רופא אומן של אותו מקום. ספק שהוא צריך לחלל עליו את השבת ספק שאינו צריך. וכן אם אמר רופא לחלל עליו את השבת ורופא אחר אומר אינו צריך לחלל עליו את השבת שספק נפשות דוחה את השבת

אמדהו ביום השבת שהוא צריך לכך וכן לשמנה ימים אין אומרים נמתין עד הערב כדי שלא לחלל עליו שתי שבתות אלא מתחילין מהיום שהוא שבת ומחללין עליו אפילו חאה שבתות כל זמן שהוא צריך ויש בו סכנה או ספק סכנה מחללין . ומדליקין לו את הנר ומכבין מלפניו את הנר ושוחטין לו ואופין ומבשלין ומחמין לו חמין בין להשקותו בין לרחיצת גופו. כללו של דבר שבת לגבי חולה שיש בו סכנה הרי הוא כחול לכל הדברים שהוא צריך להן

כשעושים דברים האלו אין עושין אותן לא ע"י נכרים ולא ע"י קטנים ולא ע"י עבדים ולא ע"י נשים כדי שלא תהא שבת קלה בעיניהם. אלא על ידי גדולי ישראל וחכמיהם. ואסור להתמהמה בחילול שבת לחולה שיש בו סכנה שנאמר אשר עשה אותם האדם וחי בהם ולא שימות בהם. הא למדת שאין משפטי התורה נקמה בעולם אלא רחמים וחסד ושלום בעולם. ואלו האפיקורוסים שאומרים שזה חילול שבת ואסור עליהן הכתוב אומר גם אני נתתי לכם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שכח (13)

כשמחללין שבת על חולה שיש בו סכנה, משתדלין (לג) שלא לעשות יד' ע"י א"י וקטנים ונשים (לד) יב) אלא ע"י ישראלים גדולים ובני דעת. הגה: (ה > יג) וי"א דאם אפשר לעשות בלא דיחוי (לה) ובלא איחור ע"י שינוי, עושה ע"י שינוי; ואם אפשר לעשות (לו) ע"י א"י בלא איחור כלל, עושין ע"י א"י (א"ז) (לז) וכן נוהגים; אבל במקום דיש לחוש שיתעצל הא"י, אין לעשות ע"י א"י (תוספות ור"ן).

שו"ת יחיה דעת ד: ל (14)

סימן ל

שאלה: חולה שיש בו סכנה שמחללים עליו את השבת, האם צריכים להזהר שלא לעשות שום מלאכה שאין בה משום פקוח נפש של החולה, או מכיון שניתנה השבת להדחות בגלל פקוח נפש, מותר לעשות לו מלאכה להקל ממכאוביו ויפוריו של החולה, אף על פי שאין בה תועלת כלל בנוגע למצבו המסוכן?

מפקנא דדינא, חולה שיש בו סכנה שמחללים עליו את השבת, הואיל וניתנה השבת להדחות בגלל פקוח נפש, מותר לעשות לו מלאכות אף להקל ממכאוביו ומיסוריו, כל שיש בהן קצת צורך לחולה, אף על פי שאין במניעתם שום חשש סכנה. ואין להחמיר בזה כלל. (ופירות הנושרים מכלל דברינו, שאם יש צורך לבשל בשבת תרופה לצורך חולה שיש בו סכנה, אלא שאומרים הרופאים שאפשר להמתין כמה שעות כדי לעשותה, מותר לעשותה מיד, כדי שתהיה מוכנה לאותה שעה, כיון שבכל אופן יצטרכו לחלל שבת לעשיית התרופה. אבל אם אומרים הרופאים שאפשר להמתין עד לאחר צאת השבת, ואין שום חשש סכנה יותר לחולה על ידי שהיית עשיית התרופה, יש להמתין עד למוצאי שבת, ולא יחללו השבת שלא לצורך. ואם יש צורך לבשל התרופה פעמיים, פעם אחת בשבת דוקא, ופעם שנית אפשר להמתין למוצאי שבת, נכון שיעשו רק פעם אחת בשבת, והשנית למוצאי שבת).